

KARAGUL BOTOM

Kaynakça:

Karagul Botom. (2012). İçinde A. A. Akmataliyev (Ed.), *Eldik poemalar* (C. 31). Biyiktik.

GENEL BILGI

Destan

Karagul Botom, Kırgız halk edebiyatında yer alan eski ve trajik anlatılardan biridir. Destan, uzun yıllar boyunca sözlü olarak anlatılmış ve 20. yüzyılda farklı kişiler tarafından derlenmiştir. Kaidılda Rahmatov, Yıbray Beişekeyev ve Sarıkunan Dıykanbayev gibi destancılar bu eserin farklı varyantlarını anlatmıştır.

Destanın en önemli olayı, bir avcının kendi çocuğunu yanlışlıkla öldürmesidir. Av sırasında çocuğunu yabani bir hayvan zanneden baba, farkında olmadan onu vurur. Gerçeği öğrendiğinde ise büyük bir acı ve pişmanlık yaşar. Çocuğun ölümünden sonra baba, anne ve kız kardeşi onun için ağıt yakar. Her biri kendi acısını ve çocuğa duyduğu sevgiyi dile getirir.

Kırgız kültüründe koşok, ölen kişinin ardından söylenen ağıttır. Bu ağıtlarda kişinin nasıl öldüğü, hayattayken nasıl biri olduğu ve geride kimleri bıraktığı anlatılır. Kader, Tanrı ve ölüm gibi konular da ağıtlarda önemli bir yer tutar. Dağlar, hayvanlar ve yollar gibi doğayla ilgili unsurlar da kullanılarak yaşanan acı daha etkili bir şekilde anlatılır.

Destanda ağıtların önemli bir yeri vardır. Olayın ardından karakterlerin yaşadığı üzüntüyü daha açık bir şekilde görmemizi sağlar. Özellikle anne ve babanın acısı, çocuğun ölümünün aile üzerindeki etkisini gösterir. Böylece yaşanan kişisel bir olay, toplumun ortak hafızasında yer eden bir hikâyeye dönüşür.

Karagul Botom ile benzer bir olay Kırgız sinemasında da karşımıza çıkar. Tolomuş Okeyev'in 1984 yılında çektiği *Ak İlbirstin Tükümü* (*Kar Leoparının Çocukları*) filminde Koçojaş, kendi çocuğunu yabani bir hayvan sanarak yanlışlıkla öldürür. Bu olay, *Karagul Botom* destanındaki trajik olayla benzerlik gösterir.

Arka Plan

"Karagul Botom", Kırgızcada sevgi ve şefkat ifade eden bir sözdür. Buradaki "botom" kelimesi kelime olarak deve yavrusu anlamına gelir. Ancak Kırgızların günlük konuşmalarında ve özellikle halk edebiyatında çocuklara sevgiyle hitap ederken de kullanılır. Bu nedenle "Karagul Botom" ifadesini "Karagul, yavrum" şeklinde anlamak mümkündür.

"Botom" kelimesi ağıtlarda kullanıldığında ise daha farklı bir anlam kazanır. Çocuğunu kaybeden bir annenin veya babanın "botom" diye seslenmesi, hem çocuğuna duyduğu sevgiyi hem de onu kaybetmenin verdiği acıyı gösterir. Bu yüzden kelime, eserdeki yas ve özlem duygusunu da güçlendirir.

Kırgız halk anlatılarında "botosu ölgön boz ingen", yani "yavrusu ölmüş boz deve" benzetmesine de rastlanır. Yavrusunu kaybeden dişi devenin onu araması ve durmadan seslenmesi, çocuğunu kaybetmiş bir anneye benzetilir. Bu benzetme, annenin yaşadığı büyük acıyı ve yavrusuna duyduğu sevgiyi anlatmak için kullanılır.

"Botom dedirbesin" sözü ise bir dilek olarak kullanılır. Burada kastedilen, hiçbir anne veya babanın çocuğunu kaybedip onun ardından "yavrum" diyerek ağıt yakmak zorunda kalmamasıdır. Yani bu söz, evlat acısından uzak bir hayat dileğini ifade eder.

Bu ifadeler, Kırgız kültüründe anne-baba ile çocuk arasındaki bağın ne kadar güçlü olduğunu gösterir. "Botom" kelimesi sadece bir sevgi sözü değildir; aynı zamanda özlem, kayıp, yas ve evlat sevgisini bir arada anlatan güçlü bir ifadedir.

KIŞILAR

Raiym: Usta bir avcı
Raiym'in eşi: Karagul'un annesidir
Synakül: Karagul'un kız kardeşidir
Karagul: Raiym'in en küçük oğludur ve trajik olayın kurbanıdır

ÖZET

Bir avcının beş oğlu ve bir kızı vardır. Oğullarından ikisini yaşadıkları kavgalar, diğer ikisini ise girdikleri savaşlar yüzünden kaybeder. Geride yalnızca Karagul kalır.

Avcı, yıllardır dağlarda ve tepelerde dolaşan, avcılığıyla tanınan biridir. Geyik, dağ keçisi ve başka yabani hayvanları avlayarak ailesinin geçimini sağlar. Fakat oğullarının ölümünden sonra büyük bir acıya kapılır. İçindeki sıkıntıyı biraz olsun unutmak için yeniden ava çıkar.

Gün boyunca dağları ve vadileri dolaşır ama eli boş kalır. Akşam yaklaşırken bir çalılığın altında hareket eden bir şey fark eder. Bu, babasının peşinden gizlice gelen Karagul'dur. Annesine kızdığı için evden ayrılan Karagul, babasını takip ederken yorulmuş ve orada uyuyakalmıştır. Avcı ise onu uzaktan bir yavru hayvan sanır ve ateş eder. Ancak vurduğu kişinin kendi oğlu Karagul olduğunu anlayınca büyük bir acı ve pişmanlık yaşar.

Karagul'un ölümüyle birlikte ailenin yaşadığı acı daha da büyür. Destanın devamında baba, anne ve kız kardeş Karagul'un ardından ağıt yakar. Her biri onun ölümünden duyduğu üzüntüyü kendi sözleriyle anlatır. Bu nedenle eserde evlat acısı, pişmanlık ve yas ön plana çıkar.

OLAYLAR

Avcı Raiym Raiym, yıllarını dağlarda ve ormanlarda geçiren usta bir avcıdır. İnsanlardan uzakta yaşamayı tercih eder. Geyik derilerinden yaptığı kıyafetleri giyer ve avladığı hayvanlarla geçimini sağlar. Ne zengin ne de yoksuldur. Beş oğlu ve bir kızı vardır. Ailesi kalabalık olsa da yaşadığı hayat onları felaketlerden koruyamaz. Raiym'in hayatı güçlü bir şekilde başlar, fakat zamanla büyük kayıplarla karşı karşıya kalır.

Hesap Vermeden Önceki Raiym Raiym uzun yıllar boyunca geyik, argali, dağ keçisi ve başka yabani hayvanları avlar. Yüksek kayalıklarda argalilerin peşine düşer, ormanlarda geyik avlar. Tüfeğini iyi kullanır ve av konusunda kendine çok güvenir. Avladığı hayvanların sayısını düşünmez, arkasında bıraktığı izlere de aldırma.

Kayberen'in dağlardaki yabani hayvanları koruduğuna dair inancı bilir. Büyüklerinden Kayberen'in yapıları unutmadığını ve günün birinde karşılığını verebileceğini duymuştur. Buna rağmen Raiym bundan korkmaz. Kendisini çok güçlü bir avcı olarak görür ve hiçbir şeyin onun karşısına çıkabileceğine inanmaz.

Ailenin Dağılışı Raiym'in hayatındaki asıl değişim oğullarını kaybetmesiyle başlar. İki büyük oğlu savaşta hayatını kaybeder. Diğer iki oğlu ise kardeşlerinin intikamını almak isterken çıkan çatışmalarda ölür. Her ölüm evdeki sessizliği biraz daha artırır. Raiym'in ailesi giderek dağılır ve sonunda geriye yalnızca Karagul ile Synakül kalır.

Doğayla İç İçe Büyüyen Karagul Karagul henüz dokuz yaşında bir çocuktur. Kız kardeşi Synakül ile birlikte büyür. Synakül kardeşine çok düşkündür. Bir gün ona yavru geyik derisinden kıyafetler hazırlar. Deriden pantolon diker ve başına geyik yavrusunun kulaklarını andıran bir şapka yapar. Karagul bu kıyafetlerle doğanın içinde büyümüş bir çocuk gibi görünür.

Açlık ve Umutsuzluk Bir gün Raiym, Kunan-Too ve Ken-Too dağlarına doğru ava çıkar. Gün boyunca dağlarda dolaşır, fakat hiçbir av bulamaz. Akşam yaklaşırken yorgunluğu ve açlığı iyice artar. Eli boş dönmek zorunda kalır. Oğullarının ölümünü düşündükçe içindeki acı yeniden canlanır. Bir yandan ailesini geçindirme sıkıntısı, diğer yandan yaşadığı kayıplar onu iyice yıpratır. O gün ava çıkmasının asıl nedeni de biraz olsun bu acılardan uzaklaşabilmektir.

Annenin Acısı ve Kaderine Kırgınlığı Evde Karagul oynarken annesi de yün eğirmektedir. Karagul farkında olmadan iğn üzerine basar. İp eğiren annesi dengesini kaybedip yere düşer ve yüzünü yaralar.

Canının yanmasıyla birlikte içindeki öfke de ortaya çıkar. Anne, diğer çocuklarını kaybettiği hâlde Karagul'un hâlâ hayatta olmasına kızar. Acısını oğluna yöneltir ve yaşadığı bütün kayıpların sorumlusu olarak kaderi görür. Ona göre kader adil davranmamış, sevdiği çocuklarını elinden alırken en küçük oğlunu hayatta bırakmıştır. Karagul ise annesine baktıkça onun kaybettiği çocukları hatırlatmaktadır.

Karagul'un Evden Kaçması Annesinin sözlerinden çok kırılan Karagul gözyaşları içinde evden çıkar. Söylenenleri içine sindiremez ve kimseyle konuşmadan babasının peşinden gitmeye karar verir. Koşarak evden uzaklaşır ve açık bozkıra doğru ilerler. Annesinin sözleri onu derinden yaralamıştır; bu yüzden arkasına bile bakmaz. Bir süre sonra açlık ve yorgunluk kendini göstermeye başlar. Ter içinde kalan Karagul'un artık yürüyecek gücü kalmaz. Sararmış kuru otların arasına oturur ve kısa süre sonra orada uyuyakalır. Geniş bozkırın ortasında tek başına kalan çocuk, yaklaşan felaketten habersizdir.

Baba: Yanışlıkla Atılan Kurşun Raiym, açlık ve yaşlılığın verdiği yorgunlukla bozkırda ağır ağır av aramaktadır. Önünde uzanan geniş ve solgun bozkırda rüzgârın sesi dışında hiçbir şey duyulmaz. Bir süre sonra uzakta, yerde hareket eden küçük bir şey fark eder. Gözlerini kısarak ona bakar ve gördüğünün taşların arasında hareket eden bir dağ sıçanı olduğunu düşünür. Açlığı av bulma umudunu artırırken, yorgun gözleri gördüğü şeyi doğru değerlendirmesini zorlaştırır. Raiym atından iner ve atını dalları kurumuş, yaşlı bir ardıcın yanına bağlar. Daha sonra yere çömelir ve tüfeğini dikkatlice yerleştirir. Yıllardır avlandığı için hareketleri oldukça rahattır. Ellerinin alışkanlığıyla tüfeğini hazırlar, nefesini düzenler, nişan alır ve ateş eder.

Baba

Ölümcül Hata Silahın sesi bozkırdaki sessizliği bir anda bozar. Raiym, iyi bir av vurduğunu düşünerek büyük bir heyecanla hedefe doğru koşar. Ancak birkaç adım attıktan sonra içinde bir huzursuzluk oluşmaya başlar. Yerde gördüğü şeyin bir hayvana benzemediğini fark eder. Yaklaştıkça gerçeği daha açık bir şekilde görür. Yerde hareketsiz yatan bir dağ sıçanı değildir. Orada yatan kişi kendi oğlu Karagul'dur. Raiym ne yaptığını anlayınca olduğu yerde kalır. Bir anda bütün dünya başına yıkılmış gibi olur. Az önce duyduğu sevinç yerini korkuya ve büyük bir çaresizliğe bırakır.

Gözlerini Yanıltan Geyik Derisi Karagul'un üzerinde yavru geyik derisinden yapılmış bir kıyafet vardır. Bu kıyafeti ona sevgiyle hazırlanmıştır. Rüzgâr estiğinde kıyafet hafifçe hareket eder ve uzaktan bakıldığında Karagul gerçekten bir yavru hayvana benzer. Raiym'in gözlerini yanıltan da bu görüntüdür. Gerçeği anladığı anda nefesi kesilir. Bütün gücü tükenmiş gibi olur ve tüfeği ellerinden kayar. Oğlunun cansız bedenine bakarken büyük bir acı ve pişmanlık yaşar. Kendi elleriyle oğlunun ölümüne sebep olduğunu kabullenmek onun için dayanılmazdır. Bozkır sessizliğini korurken Raiym'in hayatı tamamen değişir.

Pişmanlık ve Sevgiyle Söylenen Ağıt Raiym, Karagul'un cansız bedenini eski gri paltosuna sarar ve titreyen kollarıyla onu kucağına alır. Eve doğru yürümeye başlar. Sırtından ter akar, kıyafetleri kana bulanır. Tüfeğini de arkasından sürükler. Attığı her adımda yaşadığı acıyı daha derinden hisseder. Yol boyunca Karagul'a seslenir ve onun için ağıt yakar. Sözlerinde oğluna duyduğu sevgi, yaptığı hatadan dolayı yaşadığı pişmanlık ve kader karşısındaki çaresizliği bir arada yer alır. Raiym'in söylediği bu ağıt, bir babanın kendi çocuğunun ölümünü kabullenmeye çalışırken yaşadığı büyük yıkımı gösterir.

Ölüm Haberini Taşıyan Ağıt Raiym eve yaklaştıkça adımlarını yavaşlatır. Eşine Karagul'un ölümünü nasıl söyleyeceğini düşünür. Eve girip bu acı haberi doğrudan söylemek ona çok ağır gelir. Bu yüzden daha evine varmadan ağıt söylemeye başlar. Kucağında Karagul'un cansız bedeniyle yüksek sesle seslenir. Söylediği ağıt, eşine yaklaşan felaketin haberini taşır. Raiym, eşinin oğullarının öldüğünü kendi gözleriyle görmeden önce sesini duymasını ister. Böylece ölüm haberi eve onunla birlikte gelir. Raiym'in sesi hem Karagul'un ölümünü hem de yaşadığı büyük acıyı taşır. Eve yaklaştıkça ağdın anlamı daha da ağırlaşır. Artık Karagul geri dönmeyecektir ve ailenin hayatı bu ölümle birlikte bir daha eskisi gibi olmayacaktır.

Avcının Feryadı Raiym, Karagul'un ardından büyük bir acıyla feryat eder. Ona değerli evladı, kara gözlü yavrusu diye seslenir. Ancak oğlunun orada olduğunu bilmez ve önünde yatan kişinin Karagul olduğunu göremez. Yıllardır onu usta bir avcı yapan yeteneği, o anda kendi felaketine dönüşür. Karşısındaki çocuğu

yabani bir hayvan sanarak ateş eder. Ancak gerçeği çok geç fark eder. Büyük bir acı ve şaşkınlık içinde, kendi elinin oğlunun ölümüne sebep olduğunu anlar.

Bir Babanın Kadere İtirafı Raiym ağlayarak yaşananları kadere bağlar. Karşısındaki şeyi bir kaz, dağ keçisi ya da başka bir yabani hayvan sandığını söyler. Oğluna seslenerek biraz daha beklemesini ister. Kendisini yaşlanmış, acılar içinde kalmış ve talihsiz bir baba olarak görür. Raiym, kaderin gözlerini yanılttığına ve elindeki tüfeğin yanlış hedefe yönelmesine sebep olduğuna inanır. Artık karşısında bir av değil, kendi sevgili oğlunun cansız bedeni vardır. Oğlunun ölümüne kendi eliyle sebep olduğunu anlamak Raiym'i tamamen yıkar.

Annenin Ağdı

Anne Anne, Raiym'in uzaktan gelen ağıtını duyar. Onun kırık dökük sözlerinden bir felaket yaşandığını anlar. Raiym daha eve ulaşmadan oğullarının öldüğünü fark eder. Av sırasında hayvanlar dağların arkasına kaçıp gözden kaybolmuştur. Raiym'in önünde artık boş bir arazi vardır. Açlık onu iyice güçsüz düşürmüş, bedenini zayıflatmış ve yürüyüşünü ağırlaştırmıştır. Yaşı ve yorgunluğu nedeniyle gözleri de önündekini eskisi gibi seçemez. Buna rağmen tüfeğini kaldırıp ateş eder; aklında yalnızca av vardır. Fakat vurduğu bir dağ keçisi değildir. Kurşun kendi çocuğuna isabet etmiştir. Raiym'in av sandığı kişi, ona doğru gelen Karagul'dur. Silahın sesi dağlarda yankılanır ve Karagul yere düşer. Gerçek ortaya çıktığında artık çok geçtir. Dağlar sessizliğini korurken annenin yüreği parçalanır.

Yaşlılık ve Açlığın Getirdiği Felaket Anne, kocasının altmış yaşında olduğunu ve açlıkla yorgunluğun onu ne hâle getirdiğini anlatır. Raiym'in gözleri artık eskisi gibi görmemektedir. Açlık ve şaşkınlık, gördüklerini yanlış değerlendirmesine neden olur. Gölgeleeri av hayvanı sanır, taşları ve kayaları canlı varlıklar gibi görür. Karagul kayaların ve taşların arasında yuvarlanırken Raiym gerçeği göremez. Yaşanan bu olay bütün aileyi derinden sarsar. Anne, yaşlılığın ve açlığın bir insanı böyle bir hataya sürüklememesi için feryat eder. Bir babanın kendi çocuğunu av sanarak öldürmesinin acısını dile getirir.

Kız Kardeşin Ağdı

Kız Kardeşi Synakül Raiym, yaşanan felaketin ardından avcılığının sonunda kendi yıkımına sebep olduğunu söyler. Synakül'ün de Karagul'a yavru geyik derisinden kıyafet giydirdiğini hatırlatır. Bu kıyafet yüzünden Karagul'un uzaktan bir yavru hayvana benzemesi, yaşanan korkunç olayda önemli bir ayrıntıdır. O sırada on bir yaşındaki Synakül kardeşinin yanına koşar ve Karagul'u sıkıca kucaklar. Onu göğsüne bastırarak kendi ağdını söylemeye başlar. Daha çocuk yaşta olmasına rağmen kardeşini kaybetmenin büyük acısını yaşamaktadır. Söyledikleri, anne ve babasının ağdına karışır.

Kardeşine Seslenişi Synakül tek kardeşi Karagul'un ardından ağlar. Onu kendi kardeşi ve canından biri olarak anar. Karagul'un daha önce akan su kadar berrak ve temiz olduğunu söyler. Şimdi ise kardeşi artık yanında değildir. Onu nerede arayacağını ve bir daha nasıl bulacağını bilemez. Karagul'un adını söyleyerek ona seslenir. "Karagul, canım benim" diyerek ağıt yakar. Kardeşine ulaşacak hiçbir yolun kalmadığını bilir. Bu düşünce onu derinden sarsar ve yaşadığı acının altında ezilir.

Kardeşinin Giyemeyeceği Kıyafetler Synakül, kardeşini kaybetmenin kendisini çok büyük bir acıya sürüklediğini ve kaderin ona karşı geldiğini söyler. Karagul büyüdüğünde giysin diye onun için sarı deriden pantolon diktığını hatırlar. Pantolonları özenle işlemiş ve sarı ipeklerle süslemiştir. Bunları tek kardeşi için hazırlamıştır. Bir gün Karagul'un bu kıyafetleri giydiğini görmeyi umut etmiştir. Fakat şimdi yaptığı iş tamamlanmış olsa da kardeşi yoktur. Kıyafetler elinde kalmış, onları görecekt olan Karagul ise hayatını kaybetmiştir.

Oyunun Sessizliğe Dönüşmesi Synakül, kardeşinin eskiden onu gördüğünde sevinçle yanına koştuğunu hatırlar. Karagul'un gülererek ve oynayarak ona doğru geldiği günleri düşünür. Şimdi ise evlerini büyük bir acı ve ağıt kaplamıştır. Böyle büyük bir felaketin neden kendi ailelerinin başına geldiğini sorgular. Kardeşi oyun oynarken giysin diye gri deriden pantolonlar da dikmiştir. Bunların tozlu yollarda ve açık bozkırda oyun oynarken dayanıklı olmasına dikkat etmiştir. Yaptığı her şeyi kardeşi için hazırlamıştır. Ancak kader, Synakül'ün bütün bu umutlarının yerine acıyı bırakmıştır. Kardeşinin ölümüyle birlikte çocukluğunun da ağır bir şekilde sona erdiğini hisseder. Daha çok küçük yaşta kaybın ve ölümün acısıyla karşı karşıya kalır.

Kardeşini Aramak İçin Yollara Düşmek Synakül, kardeşini bulmak için atına heybesini bağlayıp dağlara ve bozkırlara çıkacağını söyler. Karagul daha dokuz yaşındayken onu bırakıp gitmiştir. Bu ayrılık Synakül'ün yüreğinde büyük bir yara açmıştır. Kardeşini bulmadan geri dönmek istemez. Onu bulabilmek için yolları, dağları ve bozkırları dolaşmaya hazırdır. Karagul'un koyu renkli atına binip uzaklara gittiğini düşünür. Kendisinin de yol ayırımında durup onu beklediğini hayal eder. Eğer kardeşine rastlayamazsa yeniden yola çıkıp onu arayacağını söyler. Karagul'un ölümü Synakül'ün bütün gücünü kırmıştır. Başına gelen bu acıyı kaderin kendisine yazdığına inanır ve kardeşinin yasını yüreğinde taşır.

Aynı Anneden Doğan Kardeşim Synakül, Karagul sanki hâlâ karşısındaymış gibi ona seslenir. Aynı annenin rahminde büyüdüklerini, aynı memeden süt emdiklerini anlatır. Daha dünyaya gelmeden önce bile aynı hayatı paylaşmışlardır. Bu nedenle kardeşinden ayrılmak Synakül için dayanılması çok zor bir acıdır. Karagul'un yokluğuna alışamaz. Onu ararken gözyaşlarına hâkim olamaz ve Tanrı'ya yakarır. İçinde tuttuğu acıyı söylemeden duramayacağını düşünür. Bu yüzden kardeşinin ardından ağıt yakar ve yüreğinde biriken bütün üzüntüyü sözleriyle dile getirir.

İssız Bozkırda Kalan Ev Synakül daha sonra babasının hâline üzülerek onun kaderinden söz eder. Babasının eskiden çok sayıda hayvanı vardır ve insanlardan uzakta, geniş bozkırda tek başına yaşamaktadır. Şimdi ise o evde büyük bir yalnızlık vardır. Babası beş çocuğunu kaybetmiştir. Synakül, bir gün babası da öldüğünde onun ardından kimin dua edeceğini ve onu kimin toprağa vereceğini düşünür. Evin çevresindeki uçsuz bucaksız bozkır sessizdir. Bu sessizlik, ailenin yaşadığı büyük kaybı daha da ağırlaştırır. Synakül, bütün bu acıların neden kendi ailelerinin başına geldiğini düşünür ve kaderin kendilerine biçtiği bu hayata nasıl dayanacağını sorgular.

Karagul İçin Dikilen Kıyafet Synakül, kardeşi Karagul için hazırladığı kıyafeti hatırlar. Bir yıl öncesinden onun için hazırlık yapmaya başlamıştır. Kendi elleriyle yavru geyik derisinden bir giysi dikmiş, Karagul'un küçük bedenine ağır gelmemesi için yumuşak bir deri seçmiştir. Kıyafeti büyük bir özenle dikmiş ve işlemiştir. Karagul'un bu kıyafetle dağlarda dolaşacağını, ormanlarda gezeceğini düşünmüştür. Soğukta ve rüzgârda onu koruyacağını hayal etmiştir. Kıyafeti giydiğinde Karagul, uzaktan bakıldığında yavru bir geyiği andırmaktadır. Synakül, sevgiyle hazırladığı bu kıyafetin bir gün böyle büyük bir felaketin içinde yer alacağını elbette bilemez. Raiym'in uzaktan Karagul'u bir av hayvanı sanmasında bu kıyafetin de payı vardır. Böylece Synakül'ün kardeşi için sevgiyle hazırladığı giysi, yıllar sonra acı bir hatırıya dönüşür.

Gözleri Artık Eskisi Gibi Görmeyen Baba Synakül bu kez ağıdında babasına seslenir. Raiym'in gözlerinin artık eskisi gibi görmediğini söyler. Yaşı ilerlemiş, açlık ve yorgunluk onu iyice güçsüz düşürmüştür. Elleri ise hâlâ eski avcılık alışkanlığını korumaktadır. Gözleri seçemese bile elleri yılların verdiği tecrübeyle tüfeği kullanmaya devam eder. Dağın yamacında bir hareket görür. Beyaz taşların arasından aşağı doğru hareket eden şeyi dağ keçisi sanır. Tüfeğini kaldırıp ateş eder. Karşısındaki kişinin Karagul olduğunu göremez. Üzerindeki yavru geyik derisinden kıyafetin hareketlerini de fark edemez. Gözlerinin yanılmasıyla tüfeğinden çıkan kurşun oğluna isabet eder.

Kaderin Aldığı Evlatlar Synakül, ağıdında daha önce kaybettikleri dört kardeşini de hatırlar. Onlar birer birer hayatlarını kaybetmiş, her ölüm ailenin acısını daha da artırmıştır. Şimdi kader, ailenin en küçük çocuğu Karagul'u da ellerinden almıştır. Yüksek kayalıklardan ince ve acılı bir feryat yükselir. Rüzgâr bu sesi uzaklara taşır. Bu, babasının sesidir; fakat artık her şey için çok geçtir. Dağlar sessizce yerinde durur ve yaşananları geri çevirmek mümkün değildir. Synakül, ailesinin yaşadığı kayıpları düşündükçe acının yıllar boyunca biriktiğini görür. Önce kardeşleri birer birer gitmiş, sonunda en küçük kardeşi de ellerinden alınmıştır. Kayıplar yavaş yavaş birikmiş, sonunda aileyi bütünüyle büyük bir acının içinde bırakmıştır.

Kardeşini Eve Götürürler Synakül, Karagul'un ata bindirilip eve götürülmesini anlatır. Kendi elleriyle diktiği yavru geyik derisinden kıyafet hâlâ üzerindedir. Fakat artık kıyafet, yaşayan bir çocuğun üzerinde olduğu gibi hareket etmez. Karagul'u dikkatlice ata bindirir ve düşmemesi için onu koruyarak köye doğru götürürler. Adım adım ilerleyip sonunda köye ulaşırlar. Orada artık avın ardından söylenen sevinçli sözler değil, ölümün ardından yükselen ağıtlar vardır. Synakül'ün ağıdı ise yalnızca o anı anlatmakla kalmaz. Kardeşinin ölümü, babasının yaşlılığı ve görme gücünü kaybetmesi, ayrıca Karagul için sevgiyle diktiği o kıyafet onun hafızasında yaşamaya devam eder. Bir zamanlar kardeşi için umutla hazırladığı kıyafet, şimdi yaşanan felaketin en acı hatıralarından biri hâline gelmiştir.

KARAKTER ANALİZİ

Raiym

Raiym, Karagul Botom destanında olayların merkezinde yer alan önemli karakterlerden biridir. Hayatını avcılıkla sürdüren Raiym, gençliğinde güçlü, deneyimli ve başarılı bir avcı olarak tanınır. Dağlarda ve bozkırlarda avlanarak ailesinin geçimini sağlar. Ancak hayatı boyunca yaşadığı kayıplar onu zamanla derinden etkiler. Dört çocuğunu kaybetmesi, onun üzerindeki acıyı daha da artırır. Yaşlandıkça gücü azalır, açlık ve yorgunluk nedeniyle görüşü zayıflar. Buna rağmen avcılığı bırakmaz. Destanın en trajik anında, av sandığı kişinin kendi oğlu Karagul olduğunu fark eder. Bu olay, Raiym'in hayatını tamamen değiştirir ve onu büyük bir pişmanlıkla baş başa bırakır.

Usta ve Deneyimli Raiym'in en belirgin özelliklerinden biri usta bir avcı olmasıdır. Gençliğinden beri dağlarda ve bozkırlarda avlanmış, ailesinin geçimini bu yolla sağlamıştır. Hayvanların izini sürmeyi, onları uzaktan fark etmeyi ve tüfeğini kullanmayı iyi bilir. Yılların verdiği deneyim sayesinde av konusunda kendine güvenmektedir. Ancak yaşlandıkça bu ustalığı eskisi kadar yeterli olmaz. Gözleri zayıfladığı hâlde eski alışkanlıklarıyla hareket etmeye devam eder. Karagul'u bir av hayvanı sanarak vurması, deneyimin her zaman doğru sonuç vermeyeceğini gösterir.

Ailesine Bağlı Raiym, bütün hayatını ailesinin geçimini sağlamaya adanmış bir babadır. Avlanmasının temel amaçlarından biri ailesine yiyecek götürmektir. Çocuklarının ölümü onu derinden yaralar ve her kayıptan sonra yalnızlığı daha da artar. Özellikle Karagul'un ölümü, onun için dayanılması mümkün olmayan bir acıya dönüşür. Oğlunu kendi elleriyle vurduğunu öğrenmesi, babalık duygusunu büyük bir suçlulukla birleştirir. Bu nedenle Raiym yalnızca bir avcı değil, ailesinin kayıplarıyla yaşayan acılı bir babadır.

Pişman Raiym'in Karagul'u vurduğunu anlamasıyla birlikte yaşadığı en güçlü duygu pişmanlıktır. Karşısındaki kişinin bir av hayvanı olmadığını fark ettiğinde artık her şey için çok geçtir. Kendi tüfeğinden çıkan kurşunun oğlunun ölümüne neden olduğunu bilmek onu yıkar. Oğlunun ardından ağıt yakması, içindeki acıyı ve suçluluk duygusunu açıkça ortaya koyar. Yaşananları geri çeviremeyeceğini bilmesine rağmen Karagul'un ölümünü kabullenmekte zorlanır. Bu yönüyle Raiym, yaptığı hatanın sonuçlarıyla yüzleşen trajik bir baba olarak karşımıza çıkar.

Çaresiz Raiym, ne kadar deneyimli ve güçlü bir avcı olsa da kader karşısında çaresiz kalır. Hayatı boyunca doğaya ve avcılığa güvenmiş, birçok zorluğun üstesinden gelmiştir. Ancak yaşlılık, açlık ve yorgunluk onun gücünü azaltır. Karagul'un ölümünde de bu koşullar önemli rol oynar. Raiym'in bütün tecrübesine rağmen yaptığı tek bir hata, hayatının en büyük felaketine dönüşür. Bu durum, destanda insanın her zaman kendi kaderini kontrol edemeyeceğini gösterir. Raiym'in yaşadığı trajedi, onun gücünün sınırlarını ortaya koyar.

Anne

Anne, *Karagul Botom* destanında çocuklarını kaybetmenin acısını yaşayan önemli bir karakterdir. Çocuklarına bağlı ve onların hayatında önemli bir yere sahip olan bir annedir. Ancak çocuklarını birer birer kaybetmesi onu zamanla çok yıpratır. Karagul'un hayatta kalan son çocuğu olması, onun için ayrı bir anlam taşır. Karagul'un ölümüyle birlikte annenin yaşadığı acı daha da büyür. Özellikle ağıt söylediği bölümlerde onun ne kadar üzgün olduğu görülür. Çocuklarının ölümünü kabullenmekte zorlanır ve yaşananların neden kendi ailesinin başına geldiğini düşünür. Bu nedenle anne karakterinde en çok annelik sevgisi, üzüntü, kayıp ve kader öne çıkar.

Şefkatli Anne, çocuklarına karşı sevgi dolu ve koruyucu biridir. Çocuklarının başına gelenleri önemser ve onların acısını kendi acısı gibi yaşar. Özellikle Karagul'un hayatta kalan son çocuğu olması, onun için ayrı bir anlam taşır. Karagul'un ölümüyle birlikte annenin yaşadığı acı daha da büyür. Ağıtında oğluna duyduğu sevgiyi ve onu kaybetmenin verdiği üzüntüyü açıkça dile getirir. Çocuklarının ölümünü kabullenmekte zorlanması, onlara ne kadar bağlı olduğunu gösterir.

Acılı Anne, hayatı boyunca çocuklarını kaybetmenin ağır yükünü taşır. Karagul'un ölümü, daha önce yaşadığı kayıpları da yeniden hatırlatır. Bu nedenle ağıdında yalnızca Karagul'un ölümünden değil, diğer çocuklarının kaybindan da söz eder. Onun sözlerinde sürekli bir üzüntü, çaresizlik ve özlem vardır. Yaşadığı acıyı içine atmak yerine ağıt söyleyerek dile getirir. Böylece hem oğlunun ardından yas tutar hem de yıllardır taşıdığı acıyı anlatır.

Kaderi Sorgulayan Anne, ailesinin başına gelenleri kolayca kabul etmez. Çocuklarının neden birer birer öldüğünü düşünür ve zaman zaman kaderi sorgular. Özellikle Karagul'un ölümü onun için büyük bir haksızlık gibi gelir. Hayatta kalan son çocuğunu da kaybetmesi, kader karşısındaki çaresizliğini daha belirgin hâle getirir. Bu yüzden konuşmalarında sık sık yaşananların nedenini anlamaya çalışır. Ancak ne kadar sorgulasa da yaşananları değiştiremez.

Fedakâr Anne, çocukları için emek veren ve onların ihtiyaçlarını önemseyen biridir. Onların mutluluğunu kendi mutluluğunun önünde tutar. Çocuklarını kaybetmesine rağmen sevgisi devam eder. Karagul'un ölümüyle büyük bir acı yaşasa da onun hatırasını yaşatmaya çalışır. Söylediği ağıtlar da bu bağlılığın bir göstergesidir. Bu yönüyle anne, destanda hem çocuklarına duyduğu sevgiyi hem de ailesi için yaptığı fedakârlıkları temsil eder.

Synakül

Synakül, Karagul'un ablasıdır ve kardeşine çok bağlıdır. Henüz küçük yaşta olmasına rağmen Karagul'la yakından ilgilenir. Onun için yavru geyik derisinden kıyafetler diker ve kardeşinin bunları büyüdüğünde giymesini hayal eder. Karagul'un ölümü Synakül'ü derinden sarsar. Kardeşini kucağına alıp ardından ağıt yakması, ona duyduğu sevgiyi gösterir. Onu kaybettikten sonra da kardeşini aramak ve onunla ilgili anılarını anlatmak ister. Synakül'ün sözlerinde özlem, üzüntü ve çaresizlik açıkça görülür. Bu nedenle onun karakterinde şefkat, kardeş sevgisi, fedakârlık ve duygusallık öne çıkar.

Şefkatli Synakül, kardeşi Karagul'a karşı çok şefkatlidir. Onunla ilgilenir, ihtiyaçlarını düşünür ve ona sevgiyle yaklaşır. Karagul için kendi elleriyle kıyafet dikmesi, kardeşine verdiği değeri gösterir. Onun büyümesini ve hazırladığı kıyafetleri giymesini hayal eder. Karagul'un ölümünden sonra onu sıkıca kucaklaması ve ardından ağıt yakması da şefkatini açıkça ortaya koyar. Synakül'ün davranışlarında kardeşini koruma ve onun iyiliğini isteme duygusu vardır. Bu nedenle şefkat, onun karakterinin en belirgin özelliklerinden biridir.

Fedakâr Synakül, kardeşi için elinden geleni yapan fedakâr bir abladır. Karagul için kıyafetler hazırlaması ve bunları kendi elleriyle dikmesi bunun en açık örneklerinden biridir. Kardeşinin rahat etmesi için yumuşak deri seçer ve kıyafetleri özenle hazırlar. Karagul öldükten sonra da onu unutmaz ve acısını kendi içinde taşır. Hatta kardeşini bulmak için dağlara ve bozkırlara gitmek istediğini söyler. Kendi üzüntüsüne rağmen Karagul'un hatırasını yaşatmaya çalışır. Bu davranışları, onun kardeşi için ne kadar fedakâr olduğunu gösterir.

Duygusal Synakül, yaşadığı olaylardan kolayca etkilenen ve duygularını açıkça gösteren bir karakterdir. Karagul'un ölümü karşısında büyük bir acı yaşar ve gözyaşlarını tutamaz. Kardeşinin ardından ağıt yakarken onunla geçirdiği güzel günleri hatırlar. Özellikle birlikte oynadıkları zamanları düşünmesi, yaşadığı özlemi gösterir. Hazırladığı kıyafetlerin artık Karagul tarafından giyilemeyecek olması da onu derinden üzer. Duygularını içine atmak yerine onları sözleriyle dile getirir. Bu yüzden Synakül'ün ağıdı, onun ne kadar hassas ve duygusal olduğunu açıkça ortaya koyar.

Kardeşine Bağlı: Synakül, Karagul'a çok güçlü bir kardeşlik bağıyla bağlıdır. Ağıdında aynı annenin rahminde büyüdüklerini ve aynı memeden süt emdiklerini anlatır. Bu sözler, kardeşiyle arasındaki bağı onun için ne kadar özel olduğunu gösterir. Karagul'un ölümünü kabullenmekte zorlanır ve onu bulabilmek için dağları ve bozkırları dolaşmayı düşünür. Kardeşinin eski hâlini, onunla oynadığı günleri ve birlikte geçirdikleri zamanı sürekli hatırlar. Karagul'un ölümünden sonra bile ona olan sevgisini kaybetmez. Synakül için Karagul'un yokluğu hayatındaki büyük bir eksiklik.

Yetenekli Synakül'ün öne çıkan özelliklerinden biri de becerikli olmasıdır. Özellikle kardeşi Karagul için kıyafet hazırlarken bu yönü görülür. Kendi elleriyle yavru geyik derisinden kıyafet diker, uygun deriyi seçer ve üzerine özenle işlemler yapar. Sarı deriden pantolon hazırlaması ve bunları sarı ipeklerle süslemesi, el işlerinde ne kadar dikkatli olduğunu gösterir. Ayrıca Karagul'un dağlarda ve ormanlarda rahatça hareket edebilmesi için kıyafetleri kullanışlı olacak şekilde hazırlar. Synakül'ün yaptığı bu işler, onun yalnızca kardeşine sevgi duyduğunu değil, aynı zamanda el becerisi ve yeteneği olduğunu da gösterir.

TEMALAR

Kader:

Alın Yazısı

Kader ve alın yazısı, eserde olayların gidişatını belirleyen önemli unsurlardan biridir. İnsanlar ne kadar çabalarsa çabalasın, bazı olayların önüne geçemez. Bunun en açık örneği Karagul'un ölümüdür. Raiym yıllardır avlanan, dağları ve hayvanları iyi tanıyan deneyimli bir avcıdır. Fakat yaşlandıkça gözleri eskisi kadar iyi görmez. Açlık ve yorgunluk da onu iyice güçsüz bırakır. Bir gün av sırasında uzakta hareket eden Karagul'u görür ve onu dağ keçisi sanarak ateş eder. Oğlunu vurduğunu anladığında ise artık çok geçtir.

Bu olayın yaşanmasında Karagul'un giydiği kıyafetin de etkisi vardır. Synakül, kardeşi için yavru geyik derisinden bir kıyafet dikmiştir. Karagul bu kıyafetle uzaktan bir yavru hayvana benzemektedir. Synakül bunu tamamen kardeşine duyduğu sevgiden dolayı yapar ve ileride böyle bir olayın yaşanacağını elbette düşünmez. Ancak olaylar bir araya geldiğinde sonuç değişmez.

Ailenin daha önce yaşadığı kayıplar da kader düşüncesini güçlendirir. Raiym'in dört çocuğu daha önce hayatını kaybetmiştir. Karagul'un ölümüyle birlikte aile bir evladını daha kaybeder. Anne, baba ve Synakül ne kadar üzülsün de yaşananları geri çeviremez.

Raiym'in pişmanlığı da bu temayı daha belirgin hâle getirir. Kendi oğlunu yanlışlıkla vurduğunu anlayınca büyük bir acı yaşar. Anne ve Synakül de ağıt yakarak Karagul'un ardından ağlar. Ancak ne söyledikleri sözler ne de döktükleri gözyaşları onu geri getirebilir. Böylece insanın gücünün ve çabasının her zaman yeterli olmadığı, bazı acıların kaçınılmaz olduğunu görülür.

Örnek Sahne: Raiym uzun yıllardır avlanan deneyimli bir avcıdır. Ancak o gün yaşlılık, açlık ve yorgunluk nedeniyle gözleri iyi görmez. Dağın yamacında hareket eden birini fark eder ve onun dağ keçisi olduğunu düşünür. Tüfeğini kaldırıp ateş eder. Yanına geldiğinde ise vurduğu kişinin bir hayvan değil, kendi oğlu Karagul olduğunu görür.

Bu olayda Karagul'un giydiği yavru geyik derisinden kıyafetin de etkisi vardır. Kıyafeti daha önce Synakül kardeşi için dikmiştir. Karagul uzaktan bu kıyafetle bir yavru hayvana benzemektedir. Raiym'in gözlerinin iyi görmemesi ve yıllardır süren avcılık alışkanlığı birleşince korkunç olay gerçekleşir.

Raiym oğlunu kendi elleriyle vurduğunu anlayınca büyük bir pişmanlık yaşar. Anne ve Synakül de Karagul'un ardından ağıt yakar. Herkes çok üzülmesine rağmen artık olanları değiştiremez. Bu sahne, insanların bazen bütün çabalarına rağmen kaderin önüne geçemediğini açıkça gösterir.

Aile:

Evlat Sevgisi

Aile ve evlat sevgisi, eserde sık sık karşımıza çıkan temalardan biridir. Aile üyeleri arasındaki bağ, özellikle Karagul'un yaşadığı olaylar üzerinden görülür. Raiym, bütün hayatı boyunca ailesinin geçimini sağlamak için avlanır. Dağlarda ve bozkırlarda dolaşarak avladığı hayvanlarla ailesine yiyecek götürür. Bu durum, onun ailesi için yaptığı fedakârlığı gösterir. Anne de çocuklarına karşı güçlü bir sevgi taşır. Yaşadığı kayıplara rağmen çocuklarını unutmaz ve onların ardından ağıt yakar.

Synakül'ün Karagul'a olan sevgisi ise eserde daha farklı şekilde gösterilir. Kardeşiyle ilgilenir, onun için kıyafetler hazırlar ve büyüdüğünde giymesini hayal eder. Karagul'un ölümünden sonra söylediği sözlerde onunla geçirdiği günleri hatırlaması, kardeşine ne kadar bağlı olduğunu gösterir. Onun için kardeşlik sadece aynı aileden gelmek değildir; birlikte büyümek, birbirine sahip çıkmak ve güzel günleri paylaşmaktır.

Aile sevgisi, özellikle kayıplar sırasında daha belirgin hâle gelir. Karagul'un başına gelen olay ailede büyük bir boşluk oluşturur. Anne, baba ve Synakül farklı şekillerde yas tutar. Her birinin yaşadığı acı farklı olsa da hepsinin ortak noktası Karagul'a duydukları sevgidir. Bu nedenle aile, eserde yalnızca birlikte yaşayan kişilerden oluşmaz. Aralarındaki sevgi, kayıplarından sonra bile devam eder. Karagul artık hayatta olmasa da ailesinin sözlerinde, hatıralarında ve ağıtlarında yaşamaya devam eder. Bu yönüyle aile sevgisi, ölümden sonra bile kaybolmayan güçlü bir bağ olarak anlatılır.

Örnek Sahne: Synakül'ün Karagul için kıyafet dikmesi, aile ve kardeş sevgisini gösteren güzel bir örnektir. Synakül yavru geyik derisinden kardeşi için bir kıyafet hazırlar. Deriyi özellikle yumuşak seçer ve kıyafeti özenle diker. Karagul büyüdüğünde bu kıyafeti giymesini ve onunla dağlarda, ormanlarda dolaşmasını hayal eder. Bu sahnede henüz yaşanan trajedi yoktur; Synakül'ün kardeşi için duyduğu sevgi ve onun geleceğini düşünmesi ön plandadır.

Toplumsal Cinsiyet:

Erkeklik Rollerinin Yükü

Eserde erkeklik, güç, avcılık, aileyi geçindirme ve sorumluluk taşıma üzerinden gösterilir. Raiym'in hayatı bu açıdan dikkat çekicidir. Ailesinin geçimini sağlamak için sürekli avlanır ve kendisini güçlü bir avcı olarak görmek zorundadır. Avcılık onun için sadece bir iş değildir; aynı zamanda erkek olarak yerine getirmesi gereken bir görev hâline gelir. Ailesine yiyecek götürmek ve çocuklarına bakmak onun sorumluluğundadır.

Ancak bu sorumluluk zamanla Raiym üzerinde ağır bir yük oluşturur. Yaşlandığında eskisi kadar güçlü değildir ve gözleri de iyi görmez. Buna rağmen avlanmaya devam eder. Gücünün azaldığını kabul etmek yerine, yıllardır yaptığı işi sürdürmeye çalışır. Açlık ve yorgunluk da bu durumu daha zor hâle getirir. Böylece toplumun erkekten beklediği güçlü ve dayanıklı olma düşüncesi, onun yaşadığı trajedide önemli bir yere sahip olur.

Raiym'in yaşadığı durum, erkeklerin duygularını açıkça göstermesinin de zor olabileceğini düşündürür. Çocuklarını kaybettiğinde büyük bir acı yaşar. Özellikle Karagul'un ölümünden sonra pişmanlığını ve üzüntüsünü ağıtlarla dile getirir. Bu noktada güçlü görünmesi beklenen bir babanın aslında ne kadar kırılgan olabileceği ortaya çıkar.

Bu tema yalnızca Raiym'in gücü üzerinden değil, onun taşıdığı babalık ve aile sorumluluğu üzerinden de okunabilir. Eserde erkeklik, sadece güç sahibi olmak olarak değil, ailesinin yükünü taşıma zorunluluğu olarak da karşımıza çıkar. Raiym'in yaşadığı trajedi ise bu yükün insanı ne kadar zorlayabileceğini gösterir.

Örnek Sahne: Raiym hayatını avcılıkla sürdüren ve ailesinin geçimini sağlamak için sürekli çalışan bir babadır. Geyik derisinden kıyafetler giyer, tüfeğiyle dağlarda dolaşır ve avladığı hayvanlarla ailesini geçindirmeye çalışır. Savaşta ve kan davasında üç oğlunu kaybetmesine rağmen avcılığı bırakmaz. Hatta yaşadığı acıdan uzaklaşmak için yeniden dağlara çıkar. Karagul'un da yavru geyik derisinden giydirilmesi, onun da babasının yolunu izleyecekmiş gibi yetiştirildiğini gösterir.

Bir gün Raiym açlık ve sorumluluk duygusuyla yeniden ava çıkar. Eve eli boş dönmek istemez. Dağlarda uzun süre dolaşır, fakat yorgunluk ve endişe giderek onu etkiler. Buna rağmen dinlenmek yerine av aramaya devam eder. Bu sahne, erkekten beklenen ailesini geçindirme, güçlü olma ve sorumluluklarını yerine getirme anlayışını açıkça gösterir. Raiym, büyük kayıplar yaşamış olsa bile yas tutup dinlenmek yerine çalışmak zorunda hisseder. Böylece erkeklik rolü onun için yalnızca güç değil, aynı zamanda ağır bir sorumluluk hâline gelir.

Kusurlar:

Sınırı Aşma ve Lanet

Avcılık, Raiym'in hayatında önemli bir yere sahiptir. Yıllarca dağlarda dolaşarak argali, dağ keçisi ve geyik avlar. Bu şekilde ailesinin geçimini sağlar. Başlarda avcılık onun için bir ihtiyaçtır. Ancak zamanla bu iş, hayatının vazgeçilmez bir parçası olur. Çok sayıda hayvan avlaması ve kendine fazla güvenmesi, onun doğayla arasındaki dengeyi bozmasına neden olur.

Kırgız inanışında Kayberen, yabani hayvanların koruyucusu olarak kabul edilir. Bu yüzden avcının doğadan ihtiyacı kadarını alması ve sınırı aşmaması gerekir. Raiym ise yıllar boyunca bunu düşünmeden avlanmaya devam eder. Daha sonra oğullarını kaybetmesi ve sonunda Karagul'un ölümüne sebep olması, onun hayatını tamamen değiştirir.

Raiym'in "Mergençilik túbümö jetti" yani "Avcılık beni felakete sürükledi" sözü bu açıdan önemlidir. Çünkü artık yaşadığı bütün acıların ardından avcılığa başka gözle bakmaya başlar. Bir zamanlar kendisine güç ve saygınlık kazandıran avcılık, sonunda hayatındaki en büyük kayıplarla birlikte anılır. Karagul'un ölümüyle birlikte Raiym, yıllardır yaptığı avcılığın sonuçlarını düşünmeye başlar. Burada avcılık sadece geçim kaynağı olmaktan çıkar ve onun için büyük bir pişmanlığın sembolü hâline gelir.

Örnek Sahne: Raiym uzun yıllar boyunca dağlarda avlanır. Argali, dağ keçisi ve geyik avlayarak ailesinin geçimini sağlar. Zamanla avcılığa iyice alışır ve dağlarda her zaman av bulacağına inanır. Fakat bir süre sonra hayvanlar eskisi kadar görünmemeye başlar. Sürüler uzaklaşır, avlandığı yerler sessizleşir. Buna rağmen Raiym avlanmayı bırakmaz. Ardından oğullarını birer birer kaybeder. Ancak bu kayıpların bir uyarı olabileceğini düşünmez.

Asıl büyük felaket ise Karagul'un ölümüyle yaşanır. Raiym dağın yamacında bir hareket görür ve bunun bir hayvan olduğunu sanır. Hiç düşünmeden tüfeğini ateşler. Yanına gittiğinde ise vurduğu kişinin kendi oğlu Karagul olduğunu görür. O an yaptığı avların ve yıllardır sürdürdüğü hayatın sonuçlarıyla yüzleşir. Avcılık, onun için artık ailesini geçindirdiği bir iş değil, oğlunun ölümüne kadar uzanan büyük bir acının nedeni hâline gelir.

Yas:

Ağıt ve Hatırlama

Ağıt söylemek, Kırgızlarda çok eski zamanlardan beri devam eden bir gelenektir. Bir insan öldüğünde onun ardından ağıt yakılır, hayatı anlatılır ve iyi yönlerinden söz edilir. Böylece ölen kişinin hatırası unutulmaz. Ağıt söylemenin bir başka önemli tarafı da geride kalan insanların acısını dile getirmesidir. İnsanlar, içlerinde biriken üzüntüyü ağıt yoluyla dışarı çıkarır. Bu yüzden ağdın acıyı biraz olsun hafiflettiğine inanılır.

Eskiden ağıt söylemeyi iyi bilen kadınlara da ayrı bir değer verilirdi. Bir aileden biri öldüğünde, güzel ağıt söyleyen kadınlar çağrılır ve ölen kişinin ardından ağıt yakmaları istenirdi. Kırgızların türkü, şiir ve destan söyleme geleneğinin güçlü olması, ağıtların da zaman içinde gelişmesini sağlamıştır. Ağıtlarda sadece ölümden bahsedilmez; ölen kişinin nasıl biri olduğu, ailesiyle ilişkisi ve geride bıraktığı insanlar da anlatılır.

Bu eserde ise ağıt geleneği özellikle dokuz yaşındaki Karagul'un ölümüyle birlikte ortaya çıkar. Onun ölümü annesi, babası ve ablası Synakül için çok ağırdır. Her biri kendi acısını farklı şekilde dile getirir. Baba oğlunu kaybetmenin yanında, onun ölümüne kendisinin sebep olması nedeniyle büyük bir pişmanlık yaşar. Anne, bir evladını daha kaybetmenin acısıyla konuşur. Synakül ise kardeşini kaybettiği için ağlar ve onunla geçirdiği günleri hatırlar.

Burada ağıt, sadece ölen kişinin ardından söylenen bir söz değildir. Aynı zamanda ailenin acısını anlatma ve Karagul'u hatırlama biçimidir. Onun kısa hayatı, ailesinin sevgisi ve yaşanan büyük kayıp ağıtlarla unutulmaz hâle gelir.

Örnek Sahne: Karagul öldükten sonra ailesinin ağıt yakması, bu geleneğin eserdeki en belirgin örneğidir. Annesi oğlunun ölümünü kabullenemez ve daha önce kaybettiği çocuklarını da hatırlayarak ağlar. Raiym ise oğlunu kendi elleriyle vurduğu için hem yas tutar hem de büyük bir pişmanlık yaşar. Synakül'ün ağdın ise kardeşine olan sevgisini daha açık gösterir. Onunla oynadığı günleri, Karagul için diktiği kıyafetleri ve birlikte geçirdikleri zamanı hatırlar. Bu sahnede ağıt, sadece ağlamak için değil, Karagul'u anlatmak ve onun hatırasını yaşatmak için söylenir. Ailenin acısı sözlere dökülürken Karagul'un kısa hayatı da unutulmaktan kurtulur.